



Tips voor MBO

“Het lezen van een leuk boek levert niet alleen mijn studenten, maar ook mij veel op. Een boek waarin ze zichzelf herkennen, brengt ze vaak tot inzichten. Hierdoor hebben we spontaan heel persoonlijke gesprekken en leer ik mijn studenten beter kennen. Dat ervaar ik als een cadeau.”

Anoushka van Bommel (mbo-docent Johan Cruyff College Nijmegen)

Inhoudsopgave

1	Waarom meedoen aan De Weddenschap?	3
2	Hoeveel boeken in een half jaar?	4
3	De aanpak	4
4	Motiveren van studenten	5
5	Fictie of non-fictie kiezen	5
6	Draaiboek	7
7	Do's & Don'ts	8

1 **Waarom meedoen aan De Weddenschap?**

Lezen met studenten in het mbo is niet vanzelfsprekend. Wat heeft een student die wordt opgeleid tot verzorgende of tot automonteur eraan om een boek te lezen? De doelen voor het lezen van fictionele teksten uit het Referentiekader Taal en Rekenen zijn voor het mbo immers niet eens verplicht gesteld. Toch kunnen we er onze ogen niet voor sluiten dat het aantal laaggeletterden in onze samenleving groeit en dat het niet voor alle mbo 4-studenten eenvoudig is van het mbo naar het hbo door te stromen.

Als je als student toch al moeite had met lezen, houd je je leesvaardigheid niet vanzelf op peil, die moet je onderhouden. En ook als je verder wilt studeren, moet je je leesbegrip ontwikkelen. Dat lukt niet alleen door in je vrije tijd social media bij te houden, tijdens stages werkinstructies te lezen en werkbriefjes in te vullen of tijdens je mbo-studie teksten in methodes te lezen. Zelf gekozen boeken (fictie én non-fictie) zijn nodig om je leesvaardigheid op peil te houden en je begrip te vergroten. Lezen biedt bovendien een basis voor de andere mbo-taaldoelen: spreken en gesprekken voeren, luisteren, het lezen van zakelijke teksten en schrijven. En natuurlijk is lezen onlosmakelijk verbonden met persoonlijke en professionele ontwikkeling en met burgerschapsvorming: door te lezen en te praten over verhalen leer je immers jezelf en anderen beter begrijpen en werk je aan je verbeeldingskracht. Daardoor zul je beter en creatiever functioneren in je toekomstige beroep. Lezen leidt tot meer school- en maatschappelijk succes.

Studenten komen thuis vaak niet aan lezen toe. Daarom is het belangrijk om er in de les tijd voor vrij te maken. Of het nu gaat op de opleiding verpleegkunde of om de opleiding beveiliging, lezen kan met alle studenten. Daarvoor is wel nodig dat wordt gebouwd aan een leesroutine. Lezen zou een vaste plaats moeten hebben in het rooster. En natuurlijk moet er een op mbo-studenten toegespitst boekenaanbod zijn. Mbo-studenten uitdagen om te lezen kunnen alle mbo-docenten: docenten SLB, Nederlands, rekenen, Engels of burgerschap en docenten van de beroepsgerichte vakken. Wat ze daarvoor nodig hebben? Doorzettingsvermogen, geloof in het belang van lezen, in staat zijn het doel van lezen voor studenten te verduidelijken, bereid zijn als rolmodel te fungeren door zelf te lezen en met studenten in gesprek te gaan over boeken.

De Weddenschap helpt bij het tot stand brengen van een leesroutine.

De Weddenschap brengt studenten met boeken in aanraking.

De Weddenschap laat studenten zien dat hun media-helden en mede-studenten ook lezen.

De Weddenschap helpt studenten te laten zien dat lezen heel gewoon is in het mbo.

De Weddenschap helpt docenten om snel zicht te krijgen op een motiverend boekenaanbod, zodat ze hun studenten kunnen helpen kiezen.

1000 nieuwe woorden per jaar

Amerikaanse onderzoekers schatten dat studenten die per dag 15 minuten lezen, jaarlijks een miljoen woorden tegenkomen en hun woordenschat kunnen uitbreiden met 1.000 nieuwe woorden per jaar (leesmonitor.nu, onderzoek van Anderson e.a., 1988; Nagy e.a., 1987). Variatie in teksten is van belang voor het verwerven van nieuwe woorden. Het gaat om teksten waarin studenten werkelijk geïnteresseerd zijn. Zo vertrek je vanuit de motivatie van de student. Uit onderzoek van o.a. Atwell (2007) en Marzano (2004) blijkt dat wanneer interesses van studenten centraal stonden bij lezen, de leesmotivatie en leesvaardigheid vooruit gingen (Vrij Lezen, CPS).

2 Hoeveel boeken in een half jaar?

In **De Weddenschap** gaan studenten de uitdaging aan met hun docenten om drie boeken te lezen in een half jaar. Hoe meer boeken studenten lezen, hoe effectiever het is, maar de mbo-praktijk kan weerbarstig zijn. Misschien lukt het niet voldoende tijd aan lezen te besteden in een overvol rooster. Of zijn studenten anderstalig of hebben ze weinig leeservaring. Dan staat het de docent vrij om voor die ene student of voor de hele groep niet te kiezen voor drie boeken, maar voor één of twee. Het gaat erom dat studenten gemotiveerd worden om te lezen.

3 De aanpak

De docent bepaalt hoe **De Weddenschap** wordt vormgegeven. Dat kan binnen Nederlands, SLB, burgerschap of door het lezen van boeken opleidingsbreed in te roosteren. Natuurlijk kunnen de studenten ook thuis lezen. Ze mogen de boeken die ze willen lezen zelf kiezen. De ervaring leert dat ze het prettig vinden te kiezen op basis van een afbeelding van de kaft van een boek en informatie over de inhoud. Daarvoor kunnen ze terecht op de site van **De Weddenschap**. Docenten begeleiden studenten bij het kiezen van boeken. Ondersteuning is te vinden bij:

- **de plaatselijke openbare bibliotheek**

De openbare bibliotheek kan boeken aanleveren en uitlenen op een ROC. Het helpt wanneer medewerkers van de openbare bibliotheek op de hoogte zijn van de deelname aan **De Weddenschap**. Dan kunnen ze studenten boeken helpen zoeken wanneer die naar de bibliotheek komen.

- **indien aanwezig, de mediatheek van het ROC**

De mediatheek in een ROC kan mee helpen bij de promotie van **De Weddenschap**. Het is fijn wanneer mediatheek-medewerkers het project kennen en erover kunnen vertellen aan studenten die naar de mediatheek komen. Misschien kan er een speciale kast worden ingericht met Weddenschap-boeken. Of kan er een boekenkar in de klas worden geplaatst, zodat studenten daar kunnen kiezen.

- **collega-docenten Nederlands**

Natuurlijk is het fijn wanneer **De Weddenschap** kan worden georganiseerd door alle docenten Nederlands van een opleiding of een sector. Vele handen maken licht werk. Maar ook als mede-docenten Nederlands niet direct enthousiast zijn, is het de moeite waard om wel aan de slag te gaan en regelmatig even verslag te doen in het docentenoverleg. Zo raken collega's ook geïnspireerd.

- **het docententeam en de opleidingsmanager**

Het helpt om met de opleidingsmanager en het docententeam te overleggen over deelname aan **De Weddenschap**. Dat heeft natuurlijk praktische redenen, zoals budgettering of het verspreiden van promotie-materiaal. Maar als het hele docententeam op de hoogte is, kan iedereen met de studenten meeleven en meelesen. Studenten ervaren het als erg motiverend wanneer docenten van de beroepsgerichte vakken lezen.

- **internet**

Ook online is veel te vinden over lezen, zoals.

-informatie over het belang van lezen (zie leesmonitor.nu) en filmpjes waarin dat wordt uitgelegd (zie bijvoorbeeld [dit filmpje](#) van Arnoud Kuijpers of [dit filmpje](#))

-boekentrailers, te vinden op www.deweddenschap.nl of op www.whyllovethisbook.com

-sites waarop docenten en studenten boeken en recensies kunnen zoeken, zoals <http://www.deweddenschap.nl/boeken/>, www.boekenzoeker.org, <https://15-18.jeugdbibliotheek.nl/home.html> of www.hebban.nl.
-luisterboeken, te vinden via www.onlinebibliotheek.nl/luisterbieb.html of via www.superboek.nl (voor studenten met leesproblemen).
-digitale boeken, te vinden via www.onlinebibliotheek.nl/ebooks.html

4 Motiveren van studenten

Leesmotivatie ontstaat allereerst door te lezen en voorgelezen te worden. Om studenten te motiveren voor lezen, is een leesroutine noodzakelijk: lezen in een veilige vaste groep, op vaste tijden en met vaste regels. Daarnaast kan het helpen om studenten te vertellen (of met filmpjes en infographics te laten zien) waarom lezen belangrijk voor hen is. Terwijl dat op het oog niets met hun beroep te maken heeft. Verder zijn studenten gemotiveerder als ze boeken zelf kunnen kiezen. De docent fungeert altijd als rolmodel door zelf ook te lezen. Als de leesroutine nog tot stand moet komen, wisselt de docent het zelf lezen af met observeren. Hij helpt studenten die ongemotiveerd zijn weer op gang. Soms is het prettig om een boek even te verruilen voor een stripboek of voor een luisterboek. Docenten motiveren studenten verder door te vertellen over hun eigen boek of door een stukje voor te lezen uit een boek dat studenten vervolgens zelf kunnen lezen. Kleine informele boekreclames en boekgesprekken kunnen inspirerend zijn. 'Verplichte' boekopdrachten ondersteunen de leesmotivatie niet en ze kunnen er toe leiden dat studenten het uitlezen van een boek uitstellen. Zijn er toch opdrachten, dan is het belangrijk dat studenten iets te kiezen hebben en dat ze hun creativiteit kwijt kunnen.

5 Fictie en non-fictie kiezen

Voor **De Weddenschap** mogen studenten zowel fictie als non-fictie lezen. Mbo-studenten lezen graag levensverhalen, thrillers of boeken over sport en andere hobby's. Dat kunnen boeken voor volwassenen zijn of speciale Young Adult boeken. Boekentips van docenten maken de meeste indruk, zeker als studenten persoonlijk worden aangesproken: 'Dat boek vind ik nu echt iets voor jou'. Maar ook boekentrailers waarin lezers vertellen over gelezen boeken, kunnen motiverend zijn. Verder kijken dan papieren boeken loont. Sommige studenten vinden het prettig om digitaal te lezen, omdat ze de letters kunnen vergroten of eenvoudig omdat een device cooler is dan een papieren boek. Pas op met boeken met vereenvoudigde taal. Het lijkt alsof die gemakkelijker zijn om te lezen, maar dat is lang niet altijd zo. Ze zijn veel minder rijk van taal en leiden dus minder tot leesbegrip. Zwak lezende studenten kunnen beter (tijdelijk) naar een luisterboek luisteren.

Slash-boeken: herkenbaar voor jongeren

De Slash-serie bestaat uit boeken waarin waargebeurde verhalen van jongeren zijn opgetekend door goede schrijvers. De boeken zijn vaak herkenbaar voor jongeren en passen bij de leeftijd en belevingswereld van mbo-studenten.

Meer informatie vindt u op:

www.queridokinderenjeugdboeken.nl/web/Slash.htm



Lotte Janssen (17 jaar, niveau 3) over
Korte Lontjes van Chris Bos:

"Ik zou het boek zeker aanraden aan mensen van mijn leeftijd omdat het ook waarschijnlijk voor hen een herkenbaar verhaal is. Het is gewoon een makkelijk boek om te begrijpen en het leest makkelijk door. Voor mensen die niet van lezen houden lijkt het een dik boek maar dat valt best mee. Ik zou nog wel een boek van de Slashreeks willen lezen."

Dayna Townsend (17 jaar, niveau 4) over
De Hongerspelen van Suzanne Collins:

"Het is spannend, een beetje romantisch en makkelijk te lezen. Als je de film leuk vond moet je het boek zeker lezen! Ik ga de volgende twee boeken "Vlammen" en "Spotgaai" ook lezen."



Nadie Klaver (18 jaar, niveau 4) over

Echte mannen eten geen kaas van Maria Mosterd:

"Ik zou dit boek zeker willen aanraden, want het pakt keer op keer weer je aandacht omdat er steeds iets nieuws en spannends gebeurt. Boven 14 jaar, omdat er ook zeer schokkende dingen in gebeuren. Ik ben begonnen aan het vervolg: Bindi."

Noud Schoenaker (17 jaar, niveau 4) over
De ooggetuige van Simone van der Vlugt:

"Ik zou als ik ooit nog een keer een boek moet lezen een boek nemen van deze schrijfster aangezien dit een van de weinige keren is dat ik een boek met weinig tegenzin heb gelezen. Bovendien is het niet zo dik."



Succesvolle boeken bij jongens op het mbo zijn:

- Ibrahimovic - Ik, Zlatan
- Michel van Egmond - Gijp
- Andy van der Meyde - Geen genade

- Walter Isaacson - Steve Jobs
- Bibi Dumon Tak - Latino King

Populaire boeken bij meisjes op het mbo zijn:

- Suzanne Collins - De Hongerspelen
- Saskia Noort - De eetclub
- Karin Slaughter - Nachtschade,
- Maria Mosterd - Echte mannen eten geen kaas
- Kluun - Komt een vrouw bij de dokter

Mbo-student Jesse (18 jaar, niveau 4) over Blauw Water van Simone van der Vlugt: "Ik had het niet verwacht, maar ik vond het leuk om een boek te lezen. Het was net alsof ik naar een spannende film zat te kijken. Ik zou wel nog een keer een boek van haar willen lezen."

6 Draaiboek

De start

- **Attenderen op De Weddenschap**

Als u zich als docent heeft aangemeld voor **De Weddenschap** worden er posters en brochures opgestuurd, een eerste stap om studenten (en collega's) te motiveren. U kunt bij de start van **De Weddenschap** (delen van) de website laten zien en wijzen op de prijzen die verloot worden voor wie **De Weddenschap** volbrengt. Daarnaast besteedt u aandacht aan het belang van lezen door daarover te vertellen of een filmpje te laten zien. Het is ook de moeite waard om eens na te denken over het starten van **De Weddenschap** met een schrijversbezoek. Schrijvers zijn te boeken via de website van De Schrijverscentrale (www.deschrijverscentrale.nl). Uiteraard zijn hier kosten aan verbonden.

- **Boeken kiezen en registreren**

Help de studenten bij het kiezen van een boek. Laat ze op de site van **De Weddenschap** of op een andere boekensite zoeken naar boeken die hen aanspreken. Besteed ook aandacht aan boektrailers. Vertel de studenten dat ze de boeken kunnen lenen in het mediacentrum en dat ze de keer erop hun boek bij zich moeten hebben. Laat studenten voor een bepaalde datum hun boekkeuze doorgeven en vraag ze een printscreen te maken van de registratie van het boek op www.deweddenschap.nl.

Halverwege

- Besteed regelmatig even aandacht aan waar studenten zijn in hun boek. Wijs af en toe op de deadline van **De Weddenschap**.
- Help studenten die niet enthousiast zijn over hun boek met het kiezen van een nieuw boek.
- Als de studenten meer dan één boek lezen, help ze dan met het kiezen van de volgende boeken door boekentips te geven.
- Zorg ervoor dat studenten ook hun nieuwe boeken registreren op www.deweddenschap.nl.
- Vertel over uw eigen boek.
- Laat studenten een korte boekreclame houden waarin ze medestudenten enthousiast maken voor hun boek.
- Voer gesprekken over de boeken die studenten lezen, bijvoorbeeld door op het bord te schrijven:

Met deze personage in mijn boek zou ik wel bevriend willen zijn, omdat...

Deze gebeurtenis in mijn boek zou ik zelf ook wel mee willen maken, omdat...

In mijn boek komt iemand voor die ik nooit zou willen zijn, omdat...

Deze keuze die in mijn boek wordt gemaakt, zou ik zelf nooit maken, omdat...

Wat er gebeurt in dit boek lijkt wel/niet op mijn eigen leven, omdat...

*In mijn boek komt een echte held voor, omdat...
Aan dit boek ga ik later nog wel eens terugdenken, omdat...*

De finish

• Sluit **De Weddenschap** af met een motiverende activiteit. Laat de studenten kiezen. Ze kunnen bijvoorbeeld:

- een vlog maken over hun mooiste boek
- een gedicht of een rap schrijven over een personage dat hen aanspreekt
- een beeld bij hun boek zoeken of maken
- een moodboard maken bij hun boek
- muziek zoeken passend bij hun boek of een liedtekst
- een foto maken van de pagina met de spannendste, ontroerendste of grappigste passage
- een krantenbericht of een internetfilmpje zoeken dat past bij hun boek
- zelf een activiteit bedenken die past bij hun boek.

Zorg dat u zelf ook iets heeft gemaakt naar aanleiding van een boek dat u heeft gelezen. Laat studenten hun werk (in groepjes) uitwisselen en laat ze uitleggen waarom ze voor dit beeld/deze muziek/dit fragment hebben gekozen.

7 Do's & Don'ts

Do's

- Ervoor zorgen dat iedereen minimaal één boek leest
- Studenten vrij laten kiezen
- Studenten de gelegenheid geven in de les te lezen.
- Zelf meedoen.
- Studenten helpen kiezen.
- Regelmatig even over boeken en over **De Weddenschap** praten.
- Duidelijke afspraken maken voor tijdens het lezen.

Don'ts

- Boeken verplicht stellen.
- Studenten verplicht boeken uit laten lezen waar ze geen plezier aan beleven.
- Het registreren op **De Weddenschap** vrij laten.
- Alleen in het begin aandacht besteden aan **De Weddenschap**.
- Dit project starten als u er eigenlijk niet zoveel zin in heeft.
- Demotiverende opdrachten geven.
- Een motiverende afsluiting overslaan.